

Slovenski dom

Štev. 165.

V Ljubljani, sobota 23. julija 1938.

Leto III

Slovenski fantje - zmagovalci se vračajo iz Francije

Nocoj ob 19 uri dospejo v Ljubljano tekmovalci ZFO, ki so na največji franc. športni prireditvi v Bloisu zasedli dve prvi mesti

Rakek, 23. julija.

Ko je včeraj popoldne ob pol šestih pripeljal hrzovlak iz Italije, so na obmejni postaji v Rakeku izstopili štirje zagoreli fantje, naš ponos in naše veselje — z zmago ovenčani delegatje Zveze fantovskih odsekov, ki so se vrnili iz Francije. Na obrazih se jim je sicer poznala utrujenost od dolge vožnje iz Francije do naših tal, oči pa so se jim veselo iskrale. Prišli so naši vrli tekmovalci Ivo Varšek, Jože Hvale in Karel Janež z zastopnikom Zveze fantovskih odsekov, inž. Neřimo. Izstopili so na Rakeku, da se spočijejo za uradni sprejem, ki jim ga bo drevi priredila Ljubljana v franciškanski dvorani. Na obmejni postaji so jih pričakali delegatje Zveze fantovskih odsekov iz Ljubljane z g. Tršinarjem na čelu ter zastopnik SK Planine g. Vidie. Seveda se je na peronu zbrala tudi številna deputacija krajevnega odseka Zveze fantovskih odsekov na Rakeku z g. Ličenom kot predsednikom in g. Vidrihom kot tajnikom odseka na čelu. Po kratkih, pa pristranih pozdravih in čestitkah ljubljancem in domačinom so prišli odšli s postaje v prijazno gostilno pri Faturju. Tam smo ujeli priliko, da smo se z njimi porazgovorili o vsem, kar bi z njihove poti uleglo naše bralce zanimati.

Francozi vabi o naše fante

Že aprila meseca je naša Zveza fantovskih odsekov dobila od »Federation gymnastique Sportive Patronage de France« (F. G. S. P. F.) povabilo, naj bi se udeležila mednarodnega tabora v Bloisu. Ker je naša Zveza takrat imela polne roke dela s pripravami za naš mladinski tabor v Ljubljani, tega povabila ni mogla sprejeti. Nato je prišlo iz Bloisa drugo pismo, v katerem so Francozi prosili, naj naši na vsak način pošljemo nekaj svojih tekmovalcev. Istočasno pa je prišlo tudi pismo znanega francoskega politika večkratnega ministra in senatorja g. Paula Boncourja na francoskega konzula v Ljubljani, g. Remeranda. Senator Paul Boncour je v tem pismu naprosil g. konzula Remeranda, naj zastavi pri Zvezi fantovskih odsekov ves svoj vpliv, da bo prišlo v Blois vsaj nekaj naših fantov-tekmovalcev. Paul Boncour je pisal kot senator okraja, v katerem je Blois. Francozi so zvezo naprosili, naj pošlje svojo delegacijo v Blois na vsak način; pride pa naj v krajih. Lansko leto so se naši fantje na mednarodnem taboru v Parizu prvič predstavili s svojimi novimi kroji francoskemu občinstvu. Ti novi kroji so bili vsem izredno všeč. Za bivanje v Bloisu so Francozi našim ponudili brezplačno prehrano, ko pa so prišli pozneje v Blois, pa so dobili povrh tudi brezplačno stanovanje. Prvi teden po našem mednarodnem mladinskem taboru v Ljubljani so se naši končno odločili, da bodo poslali svoje zastopstvo v Blois. V to zastopstvo so prišli kot tekmovalci naši odlični telovadci Varšek, Hvale in Janež ter kot uradni zastopnik Zveze fantovskih odsekov ing. Neřima. G. konzul Remerand jim je še brezplačno izdal potni vizum in dne 13. julija ob 10 dopoldne so že odšli v Blois.

Tudi Nemci bi jih radi imeli

Iz Ljubljane so se peljali do Jesenice, odtam pa v Podrožico. V Spitalu so v njihov vagon prišli neki Nemci. Beseda je dala besedo in kmalu so naši zvedeli, s kom imajo opravka. Ti Nemci so bili člani organizacijskega odbora, ki je pripravljala velike slovesnosti v Breslau. Pa tudi naši se niso mogli potajiti. Ko so Nemci zvedeli, s kom so v družbi, so naše fante nemudoma povabili, naj bi se udeležili njihovega velikega tabora v Breslau. Naši so to povabili vljudno in prijazno odklonili. Iz pogovora so v nadaljnjem izvedeli, da bo v Breslau nastopilo preko 300.000 telovadcev in da bo samo proste vaje izvajalo 70.000 ljudi. Ko so prispeli v München, so izrabili prosti čas za ogled mestnih zanimivosti. München se je prav tiste dni pripravljal za velike slovesnosti prireditve »Deutsche Kunst durch Jahrhundertek«. Pred odhodom vlaka so zavili (mnogokrat so že bili v Münchenu, pa do zadnjikrat niso nikdar ugnili) pogledat v svetovno znani »Hofbräu«. Ko smo vprašali Janeža, kaj mu je bilo, ko je hodil po Münchenu, najbolj všeč, nam je odgovoril, da mu je delala največje skomine športna ura, ki jo je videl v neki izložbi — ta ura je stala 9200 RM (v našem denarju približno 100.000 din!). Med vožnjo so se pogovarjali z nemškimi potniki, ki so tarnali nad veliko draginjo, ki vlada v Avstriji. Vožnja je naglo minevala. Pripeljali so se v Stuttgart ter dalje na obmejno postajo Kehl. Ob petih zjutraj dne 14. julija pa so bili že v Strassbourgu. Odtam naprej so se vozili skozi Vogeze ter kraje ob Marni do Pariza. V Parizu je bila prav ta dan vsakoletna proslava francoskega narodnega praznika. Pariške ulice so bile neverjetno žive. Mesto pa je bilo tudi že okrašeno za prihod angleške kraljevske dvojice. Vsa poslopja, javna in privatna, avtobusi, tramvaji itd. vse je bilo okrašeno s francoskimi in angleškimi zastavami. Na pariškem kolodvoru jih je pričakoval naš izseljenski duhovnik, Premurec g. Camplin, ki jih je potem spremljal do Bloisa. Prestopili so in se preko Orleansa odpeljali v Blois, kamor so prispeli v poznih popoldanskih urah.

Sprejem v Bloisu

je bil nadvse priščen. Velika množica jih je pričakovala na slavnostno okrašenem kolodvoru. Po vrsti so se razporedili govorniki: generalni tajnik Federacije g. Thibaudat, polkovnik g. Fayelau, podpolkovnik g. Bezoux, zastopnik ministrstva za telesno vzgojo in delegat departementa Loire — et Chor, dalje mestni podžupan g. Reibel z občinskimi svetniki ter še mnogo drugih odličnikov. Vsi govorniki so poudarjali jugoslovansko-francosko zavezništvo in prijateljstvo. Za topli sprejem in za vse pozdrave se je nato zahvalil v imenu Zveze fantovskih odsekov g. inž. Neřima.

Po kratkem pozdravljanju z znanci izza nedavnega mladinskega tabora v Ljubljani so sedli v avtomobile ter se odpeljali na stadion, ki je od mesta oddaljen dobre tri kilometre. Stadion leži krasno, na veliki jasi, obdan z gozdom. Tam so bile že v teku prve tekme in sicer so ta, prvi dan tabora, tekmovala med seboj društva.

Predsednik republike - častni predsednik prireditvi

Zvedeli so, da je častni predsednik prireditve sam predsednik francoske republike, g. Lebrun. Ko so se vozili skozi mesto, pa tudi že prej na peronu, so neredko slišali naš pozdrav »Bog živi«, ki se v francoskih ustih seveda sivojvrstno sliši. Največji mojster v slovenskem jeziku pa je bil podpolkovnik g. Bezoux, ki se je bil v Ljubljani na mladinskem taboru naučil slovenskih pozdravov »Zbogom« in »Dobro večer«. Seveda možu pomen teh dveh pozdravov ni bil poseben jasen, pa se mu je neredko dogajalo, da je klical »Zbogom«, ko so se dejansko šele sestajali, in »Dobro večer«, ko se sijalo dopoldansko sonce. Na Stadionu je bila ob prihodu naše delegacije vsa množica že z zvonicami avizirana in ko je napovedalec oznanil, da prihajajo Jugoslovani, je v Stadionu nastalo nepopisno navdušenje. Napovedalec je dejal, da prihaja delegacija tiste zveze, ki je Francozom priredila tako slaven sprejem v Ljubljani. Najprej je zadonela fanfara; vsi ljudje so vstali in se odkrili, Jugoslovani pa so odšli pred tribuno. Po pozdravu so jih odvedli na častno mesto na tribuno, kjer so jih pozdravili vsi prisotni odličniki. Še dolgo jim je poskal in klical vse Stadion, 50.000 ljudi jih je navdušeno pozdravljalo. Pogled na Stadion je bil s tribune res prav izreden. Krasno urejeni športni prostor je pripravila francoska vojaška oblast popolnoma brezplačno (na teh tekmah so tekmovali tudi vojak). Po končanih pozdravih so prireditelji odpeljali naše fante za tribuno, kjer so jih pogostili,

nato pa so jih spet odpeljali v mesto, kjer so jim odkazali stanovanja. Nastanili so se v dekliskem internatu »Saint Hilaire«. Ko so se namestili, so že prišli ponje zastopniki bloiške občine, ki so jih odvedli v poznem mraku na najlepšo razgledno točko mesta, na prostor za katedralo. Odtod se jim je nudil veličasten pogled; videli so sijajno vzporedno umetni ogenj, ki so ga prireditelji vzporedno jugoslovanski delegaciji na čast. Razsvetljava je bila zares neprekosljivo mojstrska. V zraku so rasle iz teme palme, zvezde in najraznovrstnejše čudovite figure. Francozi so se pri vzorjanju umetnega ognja pokazali zares za brezprimerne mojstre. Najčudovitejša točka pa je bil prekrasno razsvetljeni most, ki drži čez reko Loire in je bil postavljen za Napoleona. Pozno so naši nato odšli na odkazana stanovanja k počitku.

Prva dva dneva

Drugo jutro, v petek, 15. julija dopoldne so si pod vodstvom prirediteljev podrobneje ogledali Stadion ter preizkusili orodje, ki je bilo za to priliko (za bloiško nastop) novo — kakor je bilo novo orodje na mednarodnem mladinskem taboru v Ljubljani. Naši fantje so ob tej priliki zapazili nekaj, kar jim je posebno polaskalo: Dolež Francozi prostora za telovadce pri prostih vajah niso nikdar markirali, v Bloisu pa je bil ta prostor že markiran s pločevinastimi ploščami. Tega so se bili Francozi naučili na našem taboru v Ljubljani. Popoldne pa so se že morali obleči v kroje, ker je bila prva defilacija. Defilirala so francoska društva, bil je sprejemni sprejem zastav in uradni, slovesni sprejem gostov. Svečani spoved je gledalo preko 100.000 ljudi. Zvečer ob 7 so odšli na grob francoskega Neznane junaka. Tudi tja so odšli v velikem spovedu. Prelepa, intinna slovesnost je na vse napravila najgloblji dojem.

(Nadaljevanje na drugi strani.)

Hitlerjevi predlogi Angliji:

Konferenca štirih velesil naj uredi češkoslovaško vprašanje

London, 23. julija. Po razgovorih s Hitlerjevim pribočnikom Wiedemannom je predsednik angleške vlade Chamberlain sprejel včeraj nemškega poslanika v Londonu von Dircksenja, ki mu je sporočil še naslednje Hitlerjeve predloge:

1. Anglija naj skliče sestanek 4 držav: Anglije, Francije, Italije in Nemčije v Londonu. Na tem sestanku naj zastopniki teh držav sporazumno rešijo vprašanje čeških Nemcev, ter potem povabijo ČSR, naj sprejme sporazum in ga izvede.

2. Po tem sporazumu in po njegovi izvedbi bi bila Nemčija pripravljena skleniti s Češkoslovaško petletno pogodbo o nenapadanju, seveda če bo vprašanje čeških Nemcev rošeno zadovoljivo, to je tako, kakor želi Nemčija.

3. Za tem naj se začne pogojanje za sporazum o omejitvi oboroževanja v zraku.

Iz poučenih krogov poročajo, da je Chamberlain nemške predloge prijazno sprejel, zlasti tret-

jega, ki govori o omejitvi zračnega oboroževanja. Izrazil pa je pomisleke, da bo mogoče zadovoljiti vse nemške želje glede sudetskega vprašanja, ker se bodo pokazale praktične težave. Dejal je nemškemu poslaniku, da se bo o teh predlogih porazgovoril z vlado in s francoskimi zastopniki.

V angleških poslanskih krogih izjavljajo, da hoče Nemčija s temi predlogi doseči sporazum med štirimi evropskimi velesilami in tako izriniti sovjetsko Rusijo iz evropske politike. Ne verjamejo pa, da bi Anglija te predloge v celoti sprejela.

Poročajo, da je predsednik angleške vlade izročil Hitlerjevemu pribočniku Wiedemannu spomenico, v kateri Anglija in Francija izražata svoje stališče do nemških predlogov in stavita svoje pogoje za sporazum.

Slovo angleškega kraljevega para od Francije

Navdušen sprejem pri vrnitvi v London

Pariz, 23. julija. Včeraj dopoldne ob 10.27 sta angleški kralj in kraljica odšla iz palače zunanjega ministrstva proti železniški postaji med špijem častnih oddelkov republikanske garde, ki so pozdravljali visoka gosta z orožjem. Na postaji je britanski vladarji par sprejel notranji minister Albert Sarraut in pariški župan Prouvost. Kralj in kraljica sta se zahvalila visokemu uradništvu, ki je organiziralo njun sprejem in obisk v francoski prestolnici.

Na postaji so se poslovili od britanskega vladarskega para predsednik Lebrun in gospa, zastopniki senata in poslanske zbornice in člani vlade. Kraljevi vlak je odpeljal točno ob 10.30, nekaj minut pred predsedniškim vlakom.

Ves trg pred Invalidski postajo in sosednje ulice so bile obdane z velikim špijem vojaštva. Za vojaštvom je stala velika množica ljudstva, ki je poslednjič pozdravljalo britanski vladarski par ob njunem odhodu iz Pariza.

Angleška kraljeva dvojica se je ustavila v kraju Villers-Bretonneux, kjer so slovesno odkrili spomenik padlim avstralskim vojakom iz svetovne vojne. Predsednik Lebrun je imel kratek nagovor, v katerem je poudaril veliki politični pomen angleškega obiska v Parizu. Iz tega kraja sta posebna vlaka z angleško

kraljevo dvojico in predsednikom republike odpeljala proti Calaisu. Tam se je poslovil od angleškega kralja in kraljice zunanji minister Bonnet. Oddelki vojske so poslavljalocemu se paru izkazali čast z orožjem, vojne ladje pa so oddale častne strele. Ogromna množica ljudstva na obrežju je pozdravljala odhajajočo vladarja. Kraljevska jahta je priplula v Dover ob 19.10, kjer ju je sprejela ogromna množica angleškega prebivalstva, še veličastnejši pa je bil sprejem v Londonu pred postajo Victoria, kjer so stototisoč pozdravljali kralja in kraljico ter vzklicali Franciji in zvezi med Francijo in Anglijo. Navdušenje in manifestacije niso prav nič zaostajale za manifestacijami ob lanskem kronanju. Iz njih je bilo videti, kakšen pomen pripisuje temu obisku angleška javnost.

Vojaški posveti v Parizu

Pariz, 23. julija. o. Danes bo v Parizu seja vlade pod vodstvom predsednika Lebruna. Na njej bodo razpravljali o mednarodnem položaju, kakršen je po obisku angleške kraljevske dvojice v Parizu. Načelnik francoskega generalnega štaba general Gamelin bo na seji poročal o razgovorih glede vojaškega sodelovanja z Anglijo, katere je imel včeraj z angleškim vojnim ministrom Horom Belishom.

Mednarodne tekme letalskih modelov

Danes ob 9 dopoldne so se bile slovesno začele mednarodne tekme letalskih modelarjev. Veliki prestor na aerodromu je sedaj lepo okrašen z zastavami vseh držav, ki se udeležujejo tekem. Svečanemu začetku tekem so prisostvovali najodličnejši zastopniki civilnih in vojaških oblasti. Pokroviteljia teh mednarodnih tekem Nj. Vel. kralja Petra II. zastopa general Živojin Pavlovič, ministra vojske in mornarice poveljnik 16. topničarskega polka polkovnik M. Lukane, naše vojno letalstvo poveljnik general Dušan Simović, dalje so bili navzoči mnogi drugi odličniki, tako častni podpredsednik Društva za zračne plovbe inž. Tadija Sondermayer, ban dr. Načlačen in za Mestno občino mestni svetnik podpolkovnik v p. Andrej-

ka. Navzoči so bili še drugi zastopniki raznih korporacij in društev. Ob začetku je bilo več govorov zastopnikov civilnih in vojaških oblasti, ki so vsi naglašali veliki pomen teh mednarodnih tekem. Ob zaključku lista začetek še traja, nakar se bodo pričele tekme modelarjev posameznih držav.

Na čast tekmovalcev je sinoči mestna občina ljubljanska priredila v prostorih »Avtoklub« banket, ki so se ga udeležili povabljeni v velikem številu in na katerem je goste pozdravil kot zastopnik župana mestni svetnik g. Andrejka. V imenu mednarodne letalske zveze pa se je za gostoljubje zahvalil inž. Sondermayer.

Vesti 23. julija

Sveti oče Pij XI. je sprejel 200 članov italijanske Katoliške Akcije in imel kratek nagovor, v katerem je dejal, da pretirani nacionalizem ni krščanski in prav zato, ker ni krščanski tudi ni človeški.

Zastopniki severnih nevtralnih držav: Norveške, Danske, Finske, Belgije, Holandije in Luksemburške so včeraj začeli v Oslu posvet glede stališča teh držav do Zveze narodov.

30 ljubljanskih srednješolskih profesorjev potuje po ČSR in so si zadnja dva dneva ogledali obmejni predel na severnem Češkem.

Zunanji in notranji dolg Bolgarije znaša po uradnih podatkih 22 milijard levov (7 in pol milijard dinarjev).

Belgijski kralj Leopold III. je zadnje dni naredil več plezalnih tur po italijanskih Dolomitih. Plezal je na več vrhov, na katere se je povzpел pred leti tudi njegov pokojni oče.

Veliki gozdni požari divjajo kar naprej po Združenih državah zaradi suše. Požar je zajel veliko drevesnic v državi Columbiji, kjer raste 18 milijonov mladih drevesc.

Pri slovesnem podpisu mirovne pogodbe med južno-ameriška državama Bolivijo in Paragvajem, je predsednik Argentine Ortiz, ki ima velike zasluge za sklenitev miru, imel govor, v katerem je dejal, kolikšnega pomena za mir je ta dogodek.

Veliko tekstilno tovarno v Albaniji bo postavilo neko belgajsko podjetje. Tovarna bo začela delati že v jeseni.

Predsednik madžarske vlade Imredy je včeraj z ženo obiskal svetišče sv. Antona v Assisju.

Velik politični govor bo imel Hitlerjev namestnik Hess jutri na veliki svečanosti v spomin padlim in obešenim avstrijskim Hitlerjevcem iz leta 1934.

Sovjetska patrolna ladja je blizu finske obale ustavila dve finski raziskovalni ladji in ju odvedla kdo ve kam.

Carino na uvoz pšenice je zvišala Albanija za 100%.

Ameriški Čehi in Slovaki so poslali praški vladi posebno deklaracijo, s katero izrekajo sedanemu vodstvu češkoslovaške republike svoje zaupanje. Izjavo je podpisalo 250.000 Čehov in Slovakov.

200 bivših nemških vojakov iz 16. polka, v katerem se je bojeval tudi Hitler, se je pripeljalo obiskat bojišča po severni Franciji.

Poljski zunanji minister Beck je dopotoval v Gdansk in bo tam ostal nekaj dni. Njegov obisk je v zvezi z nedavnimi poročili, da misli Nemčija zasedeti to evobodno mesto.

Predsednik vlade o načrtih za Sušak

Sušak, 23. julija. Predsednik vlade dr. Milan Stojadinović potuje te dni po Hrvaškem primorju, kjer je povsod deležen navdušenega sprejema. Pri tej priliki je predsednik vlade dal nekaj važnih izjav glede gospodarskih načrtov, ki jih ima vlada za Hrvaško primorje, zlasti za Sušak.

Predsednik je izjavil na konferenci gospodarsstvenikov, da je gradnjo novega pristanišča v Martinšćici in njegovo združitve s sušaško luko vlada načelno že sklenila. Gre le še za to, da se ta sklep izvede; v tej smeri živahno dela prometno ministarstvo.

Dalje je predsednik vlade izjavil, da bodo na Sušaku zgradili novo poslopje za pošto in brzojav ter poslopje za podružnico Pošne hranilnice na Sušaku. Sedanja sušaška telefonska centrala se spremeni v avtomatsko.

Izjava predsednika vlade je doživela navdušen sprejem v vseh gospodarskih krogih na severnem Jadranu.

Nov spopad med Sovjeti in Japonci

Moskva, 22. julija. o. Iz Habarovska poroča sovjetska agencija Tass, da je prišlo do novega incidenta na sovjetsko-mandžurski meji blizu vasi Vidnoje. Šest japonsko-mandžurskih vojakov se je vozilo po reki v motornem čolnu in so prešli sovjetsko mejo ter se izkrcali pri vasi Fajngov. Tu so pričeli streljati na sovjetski motorni čoln, ki se je njim približal. Sovjetska obmejna straža je pričela streljati na japonske vojsake ter jih prisilila na predajo. Dva vojaka sta bila ranjena. Obmejna straža je zajela z njimi vred strojnico, 5 japonskih pušk, 1 revolver in več tisoč nabojev.

Po nekkih vesteh iz Moskve se zdi, da je točna vest, da je Japonska poslala Sovjetski Rusiji ultimatum. Litičnov je uradno obveščen, da bo Japonska prisiljena robiti silo, če Sovjetska Rusija ne bo spoštovala nedotakljivosti mandžurske meje ter ne bo takoj umaknila svojih čet z mandžurskega ozemlja okrog Čankufenga.

Knez namestnik je odpotoval na pogreb v Bukarešto

Gradič Brdo, 23. julija. AA. Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle in kneginja Olga sta se včeraj odpeljala v Bukarešto na pogreb romunske kraljice Marije. V spremstvu Nj. Vis. kneza namestnika in kneginje Olge so minister dvora Milan Antić, prvi adjutant Nj. Vel. kralja divizijski general Nikola Hristić in upravnik dvora pehotni polkovnik Jovan Leko.

London, 23. julija. Vojvoda Kentški je odpotoval v Bukarešto na pogreb.

14 žrtev letalske nesreče

Bukarešta, 23. julija. AA. (Havas) Poljsko potniško letalo, ki vozi na progi Varšava-Bukarešta, je padlo na tla blizu obmejne romunskega mesta Campolunga. Ubilih je bilo 14 oseb, in sicer 10 potnikov in 4 člani posadke. Letalo je redno vzletelo iz Cernautija in je nato verjetno zadelo ob vrh kakega hriba.

Od tu in tam

Predsednik vlade dr. Stojadinović se nahaja na Zgornjem Primorju in obiskuje razne kraje. Včeraj je iz Sušaka z ladjo odpotoval v Bakar in na Krk, kjer je obiskal tamkajšnega škofa dr. Srebrnič. V Stojadinovićevem spremstvu so še ministri Leticia, Miletič, Stošovič in dr. Novakovič ter več narodnih poslancev.

O obisku dr. Mačka v Belgradu so se končno vendarle sporazumeli. Določeno je 1. avgust. V Mačkovem imenu vodi vse priprave dr. Jure Sutej, ki se vozi iz Zagreba v Belgrad in spet nazaj. Prihodnje dni se bo iz Prage vrnil še Večeslav Vilder, ki bo z dr. Mačkom odpotoval v Belgrad.

Albanski kralj Zogu in njegova soproga Geraldina bosta prihodnje dni priletele z letalom v Dubrovnik, od koder bosta s posebnim letalom odpotovala na Madžarsko. Kakor znano, bo albanski kraljevski par prebil 14 dni na letovišču na Slovaškem.

Okrog 80 milijonov dinarjev škode je bilo lani zaradi požarov in podobnih nesreč. To statistiko je izdelalo vodstvo Gasilske zajednice v Belgradu. Točno je škoda ocenjena v krajih, kjer obstoje gasilske čete, približno pa v krajih, kjer teh čet nimajo. Zanimivo je, da tudi Belgrad nima svojega prostovoljnega gasilskega društva, temveč le poklicne gasilce. Gasilstvo je daleč najbolj razvito v Sloveniji, mnogo manj pa na Hrvaškem.

Direktno letalsko zvezo med Ljubljano in Belgradom bo vpeljal »Aeroput« v ponedeljek 25. t. m. Letalo bo v ponedeljek odletelo iz Belgrada ob 16.55 in bo prispelo v Zagreb ob 18.25. Po petminutnem postanku bo letalo takoj odletelo proti Ljubljani, kjer bo pristalo ob 19. Iz Ljubljane bo odletelo letalo vsako jutro ob 8. V Zagreb bo priletelo pol ure kasneje, a v Belgrad bo prispelo ob 10.05. Zveza bo zelo ugodna, če pomislimo, da so morali potniki iz Ljubljane do sedaj leteti preko Sušaka v Zagreb in potem šele v Belgrad.

Že drugič v kratkem času je občina v Osijeku prisilila peko na znižanje cen kruha. Pred dobrim tednom smo poročali, da je župan sklical vse peke v mestu in jim razložil, da občina ne bo trpela, da bi peki kljub znatno nižanim cenam moke še naprej navijali cene. Ker peki niso hoteli pritruditi županovemu mnenju in so hoteli trdovratno ostati pri starih cenah, je občina enostavno predpisala cene kruha. Kako budno zasleduje tamkajšnji župan cene pšenice in moki, pa dokazuje ponovno znižanje cen kruha. Čim je občina ugotovila, da se je moka spet pocenila, je predpisala ponovno znižanje cen kruha. Tudi tokrat pekomi protesti niso nič pomagali. Najvišja prodajna cena za beli kruh je 3.50 din za kg, za polbeli 3.25 in za črni 2.75 din kg.

Kar vsa vas je ponarejala srebrne kovance po 20 in 50 din v Crni Lovki pri Mostarju. Preiskava, ki se je začela dolgo po tem, ko kmetje že spravili v promet precejšnje število ponarejenega denarja, je dognala, da je bilo v vasi dvajset kalupov, s katerimi so kmetje oblikovali nove kovance. Najprej so prišli štiri glavne krivice, od njih pa so izvedeli še za druge. Precej ponarejenih kovancev so našli pri kmetih.

Debelo zlato zrno je v strugi Bresničke reke pri Prokuplju v Severni Srbiji našel tamkajšnji učitelj. Znano je, da reke in rečice v Severni Srbiji pogosto naplavijo drobce zlata, vendar pa tako velikega zlata, kakor ga je našel ta učitelj, od sedaj še niso našli. Iz tega sklepajo, da je v bližnjem pogorju, iz katerega pritokajo pritoki imenovane reke, več te plemenite rude, kajti pogorje se sestavlja iz kristalnih škrlincev, v katerih so že dostikrat našli majhna zlata zrna. Najdoba bo povzročila, da se bodo začeli za to pogorje zanimati geologi in za njimi podjetniki. Svoj čas je Geološki zavod že preiskoval vsebino in strukturo tal, pa je zaradi premajhnih kreditov z delom prenehal.

Svojega bogatega očeta hočeta spraviti pod skrbstvo ...

Prebrisano ciganko, ki je varala in goljufala lahkomišelnih ljudi, so prijeli orožniki v Bački Palanki prav v trenutku, ko je začela »zdraviti« nekega kmeta. Ciganka je bila reden gost vsakega sejma, kjer je lovila na svoje lipanice žrtve praznovanja. Zaradi sramote pa nobena od žrtv ni hotela zadeve prijaviti oblastem. Ciganki se je posrečilo, da je večkrat iz sejma prinesla domov po več jurjev. Oni dan jo je mahala s sejma slabo razpoložena, kajti zaslužila je bila zelo malo. Stopila je v neko hišo in zaprosila za mleko. Čim je videla, da leži v postelji bolan gospodar, mu je začela govoriti o čudotvornih zdravilih. Mož, ki je obležel že veliko zdravnikov, pa nikjer ni našel zdravila za svojo bolezen, je nasledel ciganko. Skuhala mu je neka zdravila, a pod lonček je moral položiti papirnati bankovec za pet sto dinarjev. Zvečer ga je seveda odnesla in prišla spet zjutraj, da bi iz lahkoverneža izmamila še drugi petstotak. Tokrat pa ji je načrte prekrizala žena, ki je poklicala orožnike.

500.000 doz cepiva proti koleri pripravljajo za Kitajce v zagrebškem higienskem zavodu. Zaradi zadnjih velikih poplav je začela med Kitajci razsajati kolera in druge nalezljive bolezni. Odbor Zveze narodov za tehnično sodelovanje s Kitajsko se je takoj obrnil na posamezne države za pomoč in prosil, naj bi v strokovnih zavodih izdelali večje količine seruma. Amerika bo podarila Kitajcem 2 milijona doz, Indokina 1 milijon, Ceylon 500.000 in Romunija prav toliko, zagrebški higienski zavod, ki je dobil enako prošnjo od ZN, že izdeluje pol milijona doz, ki jih bo naša država poklonila Kitajcem.

KMETSKA POSOJILNICA

Ljubljanske okolice, registr. zadruga z neom. zavezo v Ljubljani, Tyrševa 18

Nove vloge

vsak čas razpoložljive obrestuje po 4%

vloge proti odpovedi po 5%

Za vse vloge nudi popolno varnost.

Otvorja tekoče račune in izvršuje vse denarne posle.

Sledovi skritega zločina

V gramozni jami na Teznem so našli žensko okostje

Maribor, 22. julija. Betnavska graščina ima poleg velikega ribnika na Teznem gramozno jamo. Gramoz se koplje tam, kjer je bilo svoje dni staro protestantsko pokopališče in protestantske cerkev. Večkrat so že delavci naleteli na ostanke človeških kosti, ki so bile že čisto prepelele. Te dni pa so izrekli popolnoma ohranjenega ženskega okostja, ki je bilo zapakano zelo plitvo pod površjem, jedva pol metra globoko. Okostje se je zrušilo na delavce, ki so izpodkopavali strmino v gramoznici. Skelet je tako ohranjen, da je po mnenju strokovnjakov ležal največ 20 let v zemlji. Po vitkih kosteh in majhni glavi ter lepih zobeh sodijo, da so to ostanke mlade žene ali dekleta. Na lobanji so se našle tri vdrtine in nekaj globljih prask v kosteh, kar bi kazalo, da je pokojnica umrla nasilne smrti zaradi udarcev na glavo. Vse kaže, da so nehoti naleteli pri kopanju gramoza na sledove zločina, ki je bilo najbrž izvršeno med svetovno

vojno ali pa v prevratnih dneh. Takrat se je tu okrog te gramoznice razprostiralo še gsto grmovje, tudi Betnavski gozd je bil že mnogo bolj samoten in zaraščan kakor dandanes. Pa tudi na Teznem je bilo tedaj vse polno vojaštva, tu so se ustavljali in sestavljali vojaški transporti in ni noben čudež, če je tedaj kak brezvestnež izvalil v samolno grmovje mladega dekleta ter ga zaradi neznanega vzroka umoril. Saj je v tedanjih časih izginilo veliko ljudi, posebno žensk, pa ni nihče vprašal po njih ter jih nikdo ni iskal. Sedaj je slučaj spravil sledove zločina na dan, morila pa gotovo ne bodo našli in tudi ne bodo nikoli ugotovili, kdo je bila njegova nesrečna žrtev. O najdbi okostja so bili obveščeni orožniki, ki so si stvar ogledali, ter mestni pogrebni zavod, ki je poslal po kosti delavca s pokopališča. Ta je zbasal kosti v vrečo ter jo odnesel na pokopališče, kjer bodo položene vsaj v blagoslovljeni zemlji k počitku.

E. G. Robinson in Joan Blondell v napetem krimin. vefilmu

Kino Matica ob 16, 19.15 in 21.15 uri in v nedeljo ob 11, 15, 17, 19 in 21 uri!

Sindikati zločinov

Izza naših meja

Tudi po naših krajih so morali pričeti jesti nov enoten kruh, ki ga je predpisala italijanska vlada s posebno odredbo. Kruh vsebuje 20% raznih drugih zmletih primesi, kot suhega sočivja, zlasti fižola, riža in koruze. Kakor vsaka novost, je tudi ta našla mnogo nasprotnikov, zlasti med prizadetimi, ki morajo ta kruh jesti, medtem ko skušajo uradno ljudi prepričati z znanstvenimi ugotovitvami, da je ta kruh boljši, zlasti pa redilnejši, kot pa običajni. — Kruh ima posebno barvo, posebno pa se pritožujejo, da ga je težko mesiti in peči. Tak kruh je predpisan za vso državo in se imenuje »pane dell'impero« — »imperialni kruh«. Enoten kruh so uvedli zaradi obetajoče se slabe žetve in pa gospodarske politike režima, ki skuša kriti vse potrebe iz lastnega, da mu ne bi bilo treba ničesar kupovati v inozemstvu. V teh naporih pričakuje pomoč od vseh državljanih.

Na Krasu se opaza v zadnjem času precejšnje pomanjkanje mesa in ga čisto celo za denar ni moči dobiti. Zaradi krize je predvsem moralo izredno mnogo mesarjev zapreti mesnice. Tako so n. pr. na gornjem Krasu samo tri mesnice in sicer v Komnu, Nabrežini in Proseku. Kdor je daleč od tu, si niti za denar ne more čisto privoščiti mesa, kar zlasti občutijo učitelji in drugi nameščenci po oddaljenih vaseh.

Prihranki delavcev, ki delajo v Vzhodni Afriki (Abesiniji) in ki so doma iz Goriške, so znašali pretekli mesec skupno 79.978 lir. — Skupno so do sedaj ti delavci poslali domov od svojih prihrankov 4.511.363 lir. Večina teh dela na cestah, ki jih grade v Abesiniji ter pri drugih javnih gradbah. Kljub zaslužku pa je delo zelo težko, zlasti z ozirom na podnebne razmere in malo kdo ostane še v Afriki potem, ko mu je iztekla pogodba. Večina se jih takoj vrne domov.

Prenovljena planinska koča na Kaninu je bila preteklo nedeljo odprta z večjo planinsko svečanostjo, kateri so poleg članov planinskega društva prisostvovali tudi zastopniki vojaštva in fašistične stranke. Med proslavo je besnela burja in vihar, nato pa je začel naletavati sneg. Tako se je ta koča odprla v »pravem planinskem in naravnem razpoloženju« kot pišejo časopisi, seveda ob najbolj ognjenih govorih raznih govornikov. Kanin je zelo lepa izletna turistična točka. Koča leži na višini 1810 metrov.

800 lir nagrade je dobil Ernest Gregorič iz Bukovice pri Gorici kot posebno priznanje od Mussolinija, ker mu je žena porodila dvojčke.

Težka nesreča v istrskem rudniku. V soboto, 16. julija se je pripetila v istrskem rudniku Raši pri Labinu težka nesreča, ki je zahtevala 7 žrtv. Eksplozija, ki je nastala v rovu, je zatrpala okno in eta pri tem našla smrt dva rudarja, dočim jih je pet odneslo zelo težke poškodbe. V rudniku dela okoli 7-8000 ljudi in so varnostne mere zaradi izredne in pospešene eksploatacije rudnika nezadostne ter so neereče na dnevnem redu. Pred vojno je ta rudnik zaposloval kvečjemu 1000 ljudi, sedaj pa je vlada zgradila okoli njega pred letom celo mestce.

Zanimiv proces pred goriškim sodiščem. V soboto, 16. t. m., je razpravljalo goriško sodišče o izredno zanimivem dogodku, ki je našel odmeva tudi med ljudstvom. Neki železničar je namreč insceniral letošnjega prvega maja atentat na železnico. Izkazalo se je, da je hotel s tem atentatom priti do zaslug, ker je mislil, da bodo zvrnili krivdo za ta atentat na razne protidržavne elemente. Ko je ta lastni atentat pred oblastmi »odkril«, in se hotel z njim postaviti, pa je po kratkem izpraševanju začel v nasprotja in sedaj je bil obsojen na 1 leto ječe.

Trst se pripravlja na Mussolinijev obisk. Mussolini je obljubil tržaškemu prefektu, ko ga je ta obiskal, da bo v septembru obiskal Trst. Ta vest je zelo razveselila tržaške nacionaliste in fašistični časopisje jo je prineslo na prvem mestu čez celo stran. Že sedaj so se pričeli za ta sprejem pripravljati, predvsem zaradi tega, ker hočejo poudariti velik napredek Trsta pod fašističnim režimom ter velik politični pomen tega obiska za vso Italijo. Pri tem pa tudi poudarjajo dejstvo, da je Trst zgubil po vojni vse svoje zaledje. Vsekakor je jasno, da bodo tržaški fašisti priredili Mussoliniju, če bo ta prišel, eprejem, kakršnega Trst še ni videl.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	Temperatura v °C	Relativna vlažnost	Veter (smernost, jakost)	Pada-vine (mm)	Vrsta
Ljubljana	760.3	25.3	16.0	86	10	0	5.5 dež
Maribor	759.9	22.4	12.0	90	9	0	6.0 dež
Zagreb	760.6	28.0	19.0	80	10	SSW ₁	1.0 dež
Belgrad	759.3	31.0	17.0	60	3	0	14.0 dež
Sarajevo	761.6	27.0	12.0	80	5	0	—
Vis	760.1	25.0	20.0	70	2	NW ₂	—
Split	759.6	32.0	20.0	60	2	0	—
Kumbar	759.3	27.0	22.0	70	0	ESE ₁	6.0 dež
Rab	760.0	27.0	21.0	70	2	0	5.0 dež
Dubrovnik	759.0	27.0	20.0	70	0	SE ₂	—

Vremenska napoved: Spremenljiva oblačnost, nestalno vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Včeraj je bilo do 7.35 popolnoma, nato pa do 14.50 deloma oblačno. Ob 15 se je zopet pooblačilo in je parkrat močno zagrmelo. Od 15.20 do 16.30 je močno deževalo, nakar se je oblačnost zmanjšala ter je ostalo deloma oblačno ves ostali čas dneva, zvečer je od 19.40 do 20.15 zopet deževalo.

Koledar

Sobota, 23. julija: Apolonij, škof.

Nedelja, 24. julija: Kristina, devica.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne. Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20; mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

XVI. romarski vlak na Sv. Višarje odpelje v soboto, 6. avgusta zjutraj ob pol osmih z glavnega kolodvora v Ljubljani. Vlak se ustavi na vseh postajah od Dobjega. Zadnji čas za prigrisitev je ponedeljek, dne 25. julija. Obenem s prigrisitvijo se pošljeta dve eliki v velikosti 4x6 cm z veemi podatki. Vsi stroški znašajo 80 din. Romarski vlak se vrne v Ljubljano v nedeljo, dne 7. avgusta med 5 in 6 popoldne. Vsi udeleženci uživajo 50% popusta od svoje postaje do Ljubljane. Na vlaku dobijo romarji tudi bakle za večerno procesijo. Zvečer ob 8 bo namreč procesija z baklami okrog Višarskega vrha, nato litanije, govor in spovedovanje. Naslednje jutro bodo sv. maše od 4 dalje. Ob 5 bo romarska pobožnost s skupnim ev. obhajilom. Odhod iz Sv. Višarja ob 9 popoldne. Kdor želi, da mu vodstvo romanja preskrbi prenočišče, naj se javi pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva c. 7/1, Ljubljana.

Promenadni koncert. Turistični odbor za mesto Ljubljano priredi 23. julija 1938 ob 20 promenadni koncert godbe Vič-Glince pred šolo na Glincah pod vodstvom g. kapelnika Gorjupa Franca.

Martinska Sestanek 28. julija ob 10 v fizikalni dvorani liceja. Odhod 29. julija z brzovlakom za Zagreb ob 8 zvečer. (Zaradi obolenja prigrisitenk dve mesti prosti!) Vodstvo.

Pripravljalni odbor za XX. jubilejni mednarodni kongres katoliških esperantistov vlijudno naproša prebivalce mesta Ljubljane, da javijo odbor, koliko sob lahko dajo na razpolago odboru za pripravljenice kongresa. Kongres se bo vršil od 6.—11. avgusta v Ljubljani. Prednost imajo sobe s posebnim vhomom. Navedite v prijavi tudi najnižjo ceno. Krajevni kongresni odbor, Ljubljana, Resljeva cesta 29.

Filatelistična razstava

Na razstavi znanih filatelističnega kluba Ljubljana, ki bo od 6. do 11. avgusta v drž. trgovski akademiji na Bleiweisovi cesti v Ljubljani (polovična vožnja), bodo med drugimi razstavili tudi nagradenci filatelistične razstave v Pragi l. 1938., in sicer gg. Slavko Veselič, Gregorič V., dr. Čubinski in Buckner. Vabljen je na razstavo še g. Zwergler (Pen-klub). Tako bo ta razstava znanih filatelističnega kluba ena najodličnejših razstav zadnje dobe.

Dekliški tabor na Brezjah

Brezje že vse v cvetju čakajo na jutrišnji praznik, ko bo prišlo počastiti Marijo deset tisoč deklet iz vse Slovenije. Slovenska pesem bo pričala o naši mladosti in narodni zavesti, naša skupna molitev pred čudodelno podobo brezjanske Marije pa bo dokaz naše ljubezni do Boga in Marije.

Spored

Ob 10 slovenska pridiga in sv. maša: prevz. g. škof dr. Gregorij Rožman; ob 11 a) otvoritev zborovanja in pozdravi, b) Dekle v življenju (govori g. župnik Košmerlj), c) Dekle v borbi za poštenje (govori gđc. Pregelj); ob 13 opoldanski odmor; ob 15 »Uslišana«, igra iz zgodovine Brezj (spisal F. S. Finžgar); ob 16 litanije z blagoslovom.

Podoba Marije Pomagaj bo prenesena na glavni oltar pred cekvijo, da jo bodo mogle vse počastiti. Prevz. g. škof prinaša iz Rima taboru na Brezjah poseben blagoslov.

V primeru dežja naj se nobena ne ustraši, marveč naj vseno pride, tudi za dež pripravljen. Slovenska dekleta se ne boje vsake kaplje dežja.

Na Brezjah čakajo mlaji z vencji, lepo prirejani prostori, gostoljubne trate, krasen program, dekliska skupnost, predvsem pa Marija Pomagaj. Katera bi hotela ostati doma? Zelo opozarjamo dekleta na to, da pazijo na svoje stvari! Sicer bo za varnost preskrbljeno, toda žeparice bodo le hotele priti na svoj račun. Navodila za tabor dobite v taborni knjižici in v »Slovenec«, »Slovenskem domu« in »Domo-ljub« tega tedna.

Vozni red za kolesarice je bil javljen v včerajšnjem »Slovenec«. Držite se voznih predpisov, vozite vedno po svoji desni! Odhod iz Ljubljane točno ob 5.15 izpred Vzajemne zavarovalnice.

Odhod vlakov z Otoč

Smer Novo mesto (posebni vlak) ob 16.40. Kočevje (posebni vlak) ob 18. Ta dva vlaka v Ljubljani nimata postanka. Vozijo se z njimi samo one udeleženke, ki so se z istimi pripeljale.

Smer Vrhnika in Kamnik odhod z Otoč ob 19.40, prihod v Ljubljano ob 20.30. Odhod Ljubljana-Vrhnika ob 21.25, Ljubljana-Kamnik ob 21.05.

Smer Radeče-Planica in Bistrica odhod z Otoč ob 20.00, odhod Jesenice-Radeče ob 21.12, Jesenice-Bistrica ob 21.30.

Smer Ljubljana, Brežice, Rakek odhod z Otoč ob 21.05, prihod v Ljubljano ob 22.15. Odhod Ljubljana-Brežice ob 23. Ljubljana-Rakek ob 23.36.

Taborne knjižice in znaki so za udeležbo na taboru obvezne. Tiste, ki si jih ne morete nabaviti do nedelje, jih boste lahko dobile na vlaku ali na Otočah pred mostom. Knjižica in znak služita do oprostitive mostnine.

Naročajte in širite

Slovenski dom!

Najstarejša Kranjčanka pripoveduje:

O ženi, ki je iz groba vstala,
o Napoleonu v Kranju, o požarih...

Kranj, 20. julija.

Že večkrat sem slišal, kako zanimive stvari zna pripovedovati najstarejša Kranjčanka, 94 letna Marija Sumi, poznana pod imenom »Plutova mama«. Ko sem jo obiskal prvič — na Pungradu stanuje v Vilfanovi hiši pri svojem sinu — sem ji razložil, da bo morala biti danes še bolj zgovorna kakor je sicer, ker sem od sile radoveden človek. Nasmejala se mi je prijazno kakor mlad deklič, pa mi je krepko stisnila roko.

»No, mama, najprej mi povejte ali ste res najstarejša Kranjčanka? Slišal sem tudi že neke, da je gospa Puppelova starejša od vas...?«

»To pa ne bo držalo,« me je odločno zavrnila. »Dobro vem, da je dve leti mlajša od mene. Saj se je spominjam iz šolskih let in vem, da je za mano hodila. Ona je stara 92, jaz pa bom na Rožnovensko nedeljo 94 let...«

Njene zadnje besede so bile kar bojevit in hudo bi bilo, če bi se ji kdo upal oporekati. Vendar je za prepirljivo ne smeje vzeti, saj je dobra žena, ampak za svojo čast se lahko vsakdo potegne.

»No, mama,« sem nadaljeval, »zdaj mi pa povejte, česa se vsega spominjate iz mladih let.«

»Rodila sem se doli pod mestom v Poparjevi hiši, tam blizu Majdičeve elektrarne, in sicer na rožnovensko nedeljo leta 1844.«

»Kdaj pa je vaš rojstni dan?«

»To pa pade vsako leto na drug dan. Kate-rega dne je bila takrat rožnovenska nedelja, ne vem; vem le to, da imam vsako leto na rožnovensko nedeljo rojstni dan in tudi god.«

Ko sem bila majhna, sem morala krave in ovce past po Šmarjetni gori. Ze od mladih nog me je oče vadil delati. Nikoli nisem imela časa, da bi se igrala. Še v šolo nisem redno hodila, takrat ni bilo treba vsakomur hoditi, kakor je treba zdaj. Naučila sem se malo pisati in brati, potem ko sem dovršila 15 let pa sem morala zgrabit za vsako delo. Oče je vedno rekel, da je bolje, da se učim delati kakor pisati...«

»Kdaj ste se pa omožili?«

»To smo pa kar hitro naredili. Nekega dne je prišel k nam čevljar Jauh, lastnik te hiše v kateri stanujemo še sedaj, in rekel našemu očetu, da bi me vzel za ženo, če me je oče voljan dati. Oče ga je najprej zavrnil z izgovorom, da Mieke ne more dati od hiše, ker jo rabi za delo. Toda Jauh se ni dal kar tako ugnati. Veste, kako je rekel, ravno takole: Če mi ne daste Mieke samo zaradi dela, vam povem, da vam rad določim plačam, samo da Mieke dobim... Stirinajst dni zatem je bila očet...«

Kolera v Kranju

»Ustavili ste me z vprašanjem, kako je bilo z mojitvijo in tako vam nisem povedala, da je bila v Kranju kolera, ko je bilo meni 11 let...« je nadaljevala Plutova mama. »Takrat je bilo res hudo. Bila sem takrat še otrok in nisem mislila

na sebe, ampak sem trepetala le za življenje svoje matere. Naš sosed je dejal, da pod mesto kolera ne bo prišla, ker jo bo s koso prepolnil. Že drugi dan je mož zbolel za kolero in umrl. Tiste čase je v Kranju nepravilno zvonilo, čuden možak pa je vozil od hiše do hiše s črnim konjem in pobiral mrljice in jih pokrite s črno »plahoto« spravljali na pokopališče. Ljudje so bili vsi obupani, molili so in vzdihovali. Kolera ni predolgo trajala, vendar je pokopala mnogo ljudi. Pravijo, da so takrat pokopali neko žensko, ki je bila še živa...«

»Kako pa veste, da je bila še živa, ko so jo pokopali?«

»Kmalu zatem so tisti grob odkopali in jo našli z obrazom obrnjenim navzdol!«

»Baje jo je pa rešil domači hlapec, ki je hotel priti do njenih dragocenih prstanov...«

Prstani so rešili živo pokopano

»To se je pa zgodilo drugič, takrat, ko je še živela moja stara mati. Ampak bilo pa je tako, to so mi pripovedovali moja rajka mati: Hiša, kjer je sedaj gostilna Šiferjeva, je bila svoj čas last bogate gospe, ki je dolgo bolela na sreč. Kadarkoli je čutila, da ji srce spet nagaja, je opozarjala domače, da jo morajo pokopati lepo, in sicer z vsemi dragocenostmi vred, ki jih je ponavadi nosila. Sorodniki so jo ubogali, dasi je bilo vsem žal za njo. Posebno domači hlapec je gledal z veliko poželjivostjo nanje, misleč, če bi jaz imel te dragocenosti, bi mi ne bilo treba nikoli več delati. Sklenil je, da odkopje grob in ukrade pokopnici dragocenosti, kadar bi umrla. Nekega dne je ženo spet popadel krč — umrla je. Položili so jo na oder, zalivali, molili, pripravili pogreb in jo pokopali, kakor gre. Lakomni hlapec je sklenil, da pojde takoj prvo noč po prstane. Ko se je naredila trdna tema, se je odpravil na pregrešno delo.

Mrtvo je videl oživet — in umrl

Pokopališče je bilo v tistih časih še okrog sedanjih cerkve in tako ni bilo hlapca nič strah odkopavati groba. Odprl je krsto. Vprav ko ji je hotel sneti s prsta najlepši prstan, je žena nenadno vstala in se oklenila hlapca okoli vratu. Ginjena se mu je zahvaljevala za rešitev, hlapec pa je popadel tak strah, d jo je pahnol od sebe, skočil iz groba, zbežal s pokopališča, nato pa domov v hlev. Žena se je srečno rešila iz groba in hitela domov vsa zmešana, saj je prišla prav za prav iz onega sveta. Ker je bilo ponoči, je morala klicati domače. Obenem pa jih je prosila, naj se je ne ustrašijo, ker ni od mrtvih vstala, marveč je bila živa pokopana. Ko so ji odprli, je prosila, naj pokličejo hlapca, da ga bo bogato plačala.

Ko so prišli domači v hlev, so našli hlapca mrtvega na kupu slame; zadela ga je kap od strahu. Gospa je nesrečnemu hlapcu oskrbela lep pogreb, sama pa je živela še mnogo let in je celo dobila pozneje še enega otroka...«

»Kako pa je prišlo do tega, da so živo pokopali?«

»Srčni krč jo je prijel. Baje je pripovedovala, da je vedela za vse, kaj se je godilo okrog nje, potem ko so jo vsi imeli za mrtvo, samo povedati ni mogla, ker jo je stiskal krč...«

Ogenj, ki je uničil kranjske pristave

»Še nekaj vem, kar vas bo zanimalo. To se je zgodilo še v času, kar jaz živim. Moj oče je vozil poprej, ko še železnice ni bilo, ljudi s konjem v Ljubljano. Ko se je nekoč vrnil okrog polnoči, je zavpil pod oknom: »Pristave gore!« Ustrašili smo se in hitro vstali ter hiteli v gornji del mesta, da bi rešili z naše pristave, kar se je pač rešiti dalo. Takrat je zgorelo mnogo pristav, nihče pa ni vedel, kdo je zažgal; samo toliko so pravili, da je bilo več pristav naenkrat zažganih. V neki hiši so bili štirje ljudje, ki niso o pravem času zapazili ognja. Ko so videli, kaj se godi okrog njih, je gospodinja zlezla v peč, drugi trije pa v klet, vendar se tudi s tem niso mogli rešiti;

Pokojna romunska kraljica-mati Marija, katere pogreb bo jutri.

vsi so se zadušili in umrli v goreči hiši. Več pa se od tega požara ne morem spomniti, samo našla bi vam lahko vse pristave, ki so takrat zgorele...«

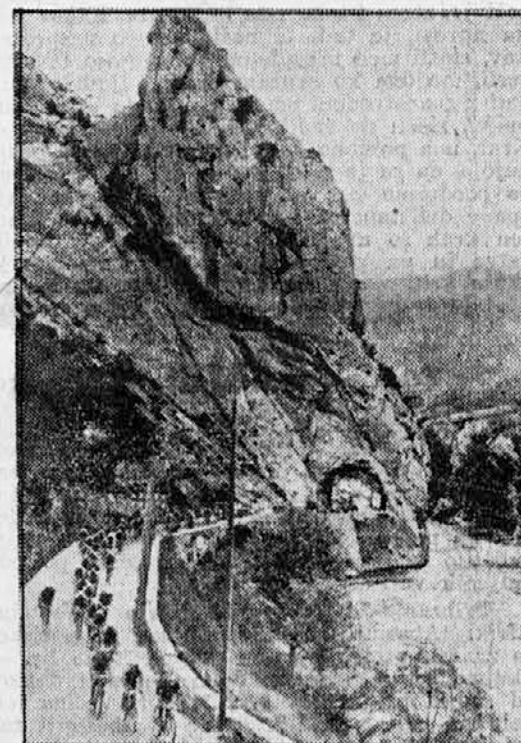
Začela jih je po vrsti imenovati. Nisem se mogel načuditi njenemu zdravemu spominu. Mimogrede je povedala tudi, da je zvedela od svoje matere, da ob velikem požaru, ki je bil pred davnim časom in ki je upepelil skoraj vse mesto, njihova hiša ni zgorela. Ob tistem požaru so na njihovo hišo padala goreča polena, vendar se ni vžgala, ker jo je sam Bog varoval pred ognjem zaradi tega, ker so pri tej hiši vedno podpirali reveže in jim dajali prenočišča.

»Kako pa je mati zvedela, da vaša rojstna hiša ni zgorela?«

»Ta vest se je širila od roda do roda. Tudi jaz sem povedala to mojim hčeram in sinovom, pa tudi vnukom in pravnukom, da bodo vsi vedeli, da je reveže treba podpirati.«

Napoleon v njeni rojstni hiši

»Naša rojstna hiša je bila zelo spoštovana. Zdaj je Majdičeva last. Spremenili so jo v skla-

Slika z najslavnejše kolesarske dirke na svetu »Tour de France«. Tekmovalci na enem najtežjih delov več tisoč km dolge tekmovalne proge po vsej Franciji, v Pirenejah med Luchonom in Perpignanom.

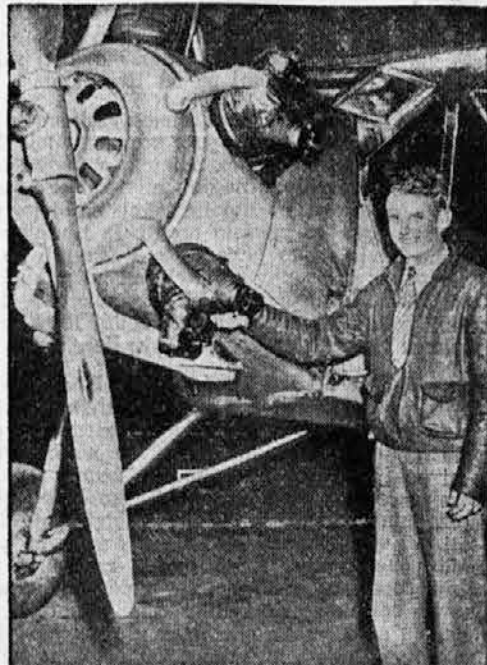
dišče ali v kaj že. Ampak to ni prav. Moji sinovi pravijo, da bi morala ostati hiša kakor je bila, že zaradi tega, ker je bil gost naše hiše sam francoski cesar Napoleon. Hiša je stala tik ob cesti, in ker je bila ena izmed najlepših, so jo morali naši za nekaj časa odstopiti francoskemu cesarju. Tistikrat je bilo v Kranju Francozov »vse plavo«. Težko je bilo najti domačega človeka. Pri nas doma je bilo vse narobe; vendar cesar baje ni bil hudoben, samo njegovi vojaki so vsakogar, ki jih ni ubogal, kar na nož nasadili...«

Vprašal sem jo, kakšne dokaze ima, da je stanoval pri njih francoski cesar. Odgovorila mi je, da se spominja napisa na vratih, ki je pričal, da je bil Napoleon hišni gost. Razen napisa je bil na vratih tudi grb... »Zdaj pa ne vem, kje so tista vrata...« je dejala.

Pri 94 letih si želi — zdravja

Še marsikatero drobno zanimivost mi je pripovedovala. V zakonu se ji je rodilo 6 otrok: 3 »punce« in 3 »fantini«. Zdaj ima že 16 vnukov in 15 pravnukov. Vsi njeni potomci jo imajo zelo radi in ji še preveč »pedenajo«, kakor sama pravi. Še bolj bi bila zadovoljna, ko bi se toliko okrepila, da bi hčerke in sinovi ter tašča ne imeli toliko dela z njo. Svoje pripovedovanje je končala z vdanostjo, ki jo je očitno spremljala vse življenje:

»Kakor Bog hoče, pa naj se zgodi...«

Irsko-amerikanski letalec Douglas Corrigan s svojo slovito, 12 let staro letalsko »škaflo«, s katero se je pred nekaj dnevi dvignil v Newyorku in hotel baje odleteti v Kalifornijo. V zraku pa se je premislil ter jo mahnil brez listin, s 15 dolarji v žepu, brez radia, brez posebne opreme in instrumentov čez Atlantsko morje in po 28 urah pristal na Irskem, kjer je imel v začetku nekaj nepravilnosti in junaškega letalčevega dejanja.

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 23. julija: 12 Plošča za ploščo v vanjških hitih, takih sporedov se vsak veseli — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Plošča za ploščo v vanjških hitih, takih sporedov se vsak veseli — 14 Napovedi — 18 Prenos promenadnega koncerta — 18.40 Kaj je in kaj boe soc. skrbstvo (gđ. Zlata Pirnatova) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: 50-letnica smrti Jaae Ignjatovića (dr. Br. Mirkovič, univ. prof. Belgrad) — 19.50 Pregled sporeda — 20 O znanosti politiki (g. urednik dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 Pisan večer. Slovenski humor po letu 1900. (Iz Magolicevega »Čez« 1903—1908) Izbral in za radio priredil g. prof. Niko Kuret. Izvajajo člani rad. igr. druž., sodruštvo Fanje na vasi — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Pevski koncert (g. Drago Zagar) — 23 Poročilo o pripravah za XX. kongres kat. esperantistov (g. Peter Golobič).

Drugi programi

Sobota, 23. julija: Belgrad: 20 Nar. pesmi, 21 Odločki operet, 22.15 Nar. napovedi, 22.40 Prenos iz restavracije, 23.10 Za ples — Zagreb: 20.30 Concert, Nikola Sterle (tenor), Vera Grozaj (sopr.) in Rad. ork., 21.30 Kone. Rad. ork., 22.30 Kone. Rad. ork. — Varšava: 21.10 Ljudski zbor, 22 Torun: »Ura presenečenj« — Praga: 22.15 Plošča, 22.30 Bratislava: Ples. gl. — Budimpešta: 20 Jones: »Gajša«, opereta, 22.10 Cig. ork. — Milan: 20.30 Pesta gl., 21 Wagner: »Lohengrin«, opera, pozneje ples. gl. — Rim: 21 »Pegaze« komedija — Dunaj: 20.10 Breslau: Ples. večer, 23 Zab. ork., 24 Breslau: Stara in nova ples. gl., nato nočna gl. — München: 20.10 Nürnberg: Pester večer, 22 Nürnberg: Ples. gl. — Köln: 20.10 Straussov večer.

Hervej Allen:

Antonio Adverso,
cesarjev pustolovec

Pobožne sestre samostanke, ki so na skrivaj sovražno gledale novo šolo, so videli v najdenčku nekega svetega varovanca. Če bi ga prednica zavrnila, potem je morala v samostanu in izven njega računati na ogorčenje.

Mati prednica se je posvetovala s patrom Ksaverijem. Zedinila sta se za politiko previdnosti in molčanja.

Deček je dobil pri krstu ime Antonio, po svetniku dneva, ko je prišel v samostan, kakor se je spodobilo. Nato so ga pgnali v najoddaljenejši konec samostana, kjer naj bi skrbele zanj stare nune, vajene nege najdenčkov.

Mati Marie Josė in nove sestre so med tem v svojem koncu imele naprej šolo in niso dale glasu o tem neprosto voljnem delu usmiljenja.

Bilo je zadnjič, da je prednici stopil na pot nedobrodošel najdenček. Dobro leto po Antonijevem prihodu je namreč dobila uradno dovoljenje za odpravo najdenišnice. Zvonček je za vedno utihnil, luknjno v zidu pa so zazidali.

Sprememba v samostanu pri Detetu Jezusu je bila zdaj popolna. Kaj naj bi se zgodilo z najdenčkom, tem ostankom starega reda, to so odlagali od časa do časa. Vprašanje še ni bilo nujno. Zato so ga za zdaj pustili še neodločenega.

Med tem pa so malčka že začeli vzgajati.

Nekega dne je pater Ksaver nepričakovano prišel na dvorišče. Vzel Antonijo iz rok prejo, ki jo je držal sestri Agati, da je navijala, in dejal:

»Sin moj, z volno, vretenom in ženskimi rečmi je zdaj pri kraju. Pojdi z menoj!«

Odpeljal ga je po enem dolgih hodnikov navzdol ter na koncu hodnika odprl vrata. Stopila sta v svetlo sončno luč, v svet onstran samostanskega zidu.

Fantek je dvignil nos in vohal po živem zraku. Nad tem se je moral pater Ksaver čudovito smejati. Vrh tega pa tu ni bilo prav dosti videti od velikega sveta tam zunaj. Stopila sta samo na cesticco za samostanom. Cesta je tekla med visokimi zidovi. Šla sta nekaj časa po njej.

Antonio je nad seboj videl isto nebo kakor z dvorišča. Samo tu so bila druga drevesa.

33

Temu se je malo začudil. Bilo jih je toliko! Cesta se mu je zdela tako preprosta kakor samostanski hodnik brez strehe.

Koračila sta dalje med živahnim razgovorom, prišla do majhne hiše in stopila skozi vrata v čudovito krasen prostor.

Na eni strani je držalo okence na dvorišče. To je bilo novo dvorišče z neslučenimi stvami. Po prahu so kluvali in drsali ptiči, večji kakor pa jih je Antonio kdaj videl. Golobov z njimi ni bilo mogoče primerjati.

Po sobi so ob steni stali stari stoli z visokimi naslonjali in preplečeni z rdečim baržunom. Na enega od njih je smel čisto zares sedeti. Ni našel besedi, da bi se razgovoril. Nenadno je začel jokati.

Ozki duhovnikov obraz se je zdrazil v presenečenju in sočutju. Skopi besednjak, ki ga je Antonio nabral pri Contessini in pri nuna na samostanskem dvorišču, je bil celo za to skromno sobo premajhen.

Pater Ksaver je začel kazati na predmete in mu praviti imena. Vstopila sta k oknu in videla »kokošic«. Mačko je Antonio že poznal, ne pa koze.

Sveta Mati božja, kako čudovita žival je to bila ta koza!

Pater Ksaver je kot mlad mož spadal med najnadarjenejše vzgojitelje v svojem redu, ki je bil šolan za vzgojo. Različne skušnje na dvoru v Parmu in sploh v svetu so njegovemu znanju dale še modrost. Ko je papež razpustil njegov red, je to dalo patru Ksaveriju povoda za veliko razmišljanje, morda za več, kakor pa bi bil v drugačnih okoliščinah imel za pametno ali potrebno. Zdaj je bil njegov cilj, da bi družbi Jezusovi spet pomagal do njenih pravic, toda ne kar na slepo. On in njegova stranka sta bila mnenja, da zahtevajo nove razmere novih propagandnih načinov. Predvsem so si želeli novega naraščanja in so iskali dobrostranih mladih ljudi, ki bi bili kos novemu svetu, ki je zdaj nastajal.

V najdenčku, katerega so zoprne okoliščine tako spretno privedle na samostansko dvorišče, je pater Ksaver videl pravi božji dar. Seveda ni bil še prav nič gotov, če se bo fantič razvil v takega moža, ki bi bil po besedah patra Ksaverija vreden vzeti krži na rame. Vsekakor pa je pater mogel začeti dobro delo in utvariti v dečku podlago za široko splošno sposobnost. Po njegovem sklepu bi pri tem morali glavno vlogo igrati jeziki. Seveda tudi ni mislil zanemarjati otrokove duše.

Dejal je svoji stari gospodnji Leucosti, na katero se je vedno obračal z besedo, da je čim bolj preskusil svoje načrte:

»Česa neki v sedanjem času najbolj potrebujemo, ko nam grozi, da bo stari red izginil? Doraščajoči rod, Leucosta, bo kar nenadno stal pred družbo, ki je zabredla v povenjen. Potemtakem potrebujemo naslednjega: samospoznanja, povezanega z močnim samopremagovanjem, odkrite ponižnosti na zunaj, povezane z neupogljivim duhovnim ponosom, nazadnje pa natančnega znanja osnovnih moralnih načel

naše krščanske vere, ne pa samo čustvenega spoštovanja in zanese-njaškega čedenja za njenega Ustanovitelja.«

Leucosta je molčala kot zid. Že dolgo ji je bilo znano, da je pater pri nedeljskem kosilu po maši vedno zelo zgovoren.

Naglo je pospravila mizo in prinesla steklenico prastarega rdečega vina, ki ga je patru Ksaveriju poklonil mister Udney, angleški konzul v Livornu.

Pater je pokusil vino z izrazom priznanja:

»Tega pravovern človek lahko pije.«

Po teh besedah je nallil tudi stari gospodnji kozarec.

O patrovi gospodnji Leucosti je mister Udney nekoč dejal tole:

»Podobna je izsušenemu okostnjaku kumejske sibile. Če bi jo bili vložili v jesih, pa bi se ohranila.«

To je bilo nekoč, ko se je vrnil od razgovora s patrom. Zaradi tistega razgovora je pozneje dal konzul svojo hčerko Florencio v samostansko šolo. O patru pa je konzul dejal:

»Pater sam pa je posebna ljubeznivost in izkušnost. Priznati moram, da je moje protestantske pomisleke kar nekam prelahko zmagal.«

Mesec dni pozneje je prišlo rdeče vino. Tega je pater Ksaver zdaj zamišljeno srkal in govoril sam pri sebi: »Res, Res, najbrž bo to težak poskus. Moram biti pripravljen na razočaranje, toda Leucosta, priznala mi boš, da je prav, če fantka nekaj časa varujem pred svetnim pohujšanjem. Želim si devičkih tal za svojo setev. Če mora pa človek prej puliti plevel, je samo nered, vrtnar pa zapravlja čas. Jasnó je, da mi to priznaš. Zato pa imam gospodinjjo, ki je gluha. Gluha sibila je neprepričljiva. Vzbuja v človeku gon po udejstvovanju in to je edini način, kako konec koncev lahko preskusiš kako mnenje.«

Pomagal je starki, naj mu prinese klobuk, a je med tem nezadržno govoril dalje:

»Kaj bi pa tudi malčku lahko boljšega storili? Ali naj morda te nežne ročice zaupam kovaču Pietru, da bo iz njih naredil človeški meh? Ne, je pa že v vasi kaj bolj primernega. Ali naj ga pošljem brez brzde v naravo, kakor bi nam rad to natvezil monsieur Rousseau, da se spremeni v mladega toskanskega volka? Ne, ne. V morski puščavi tega življenja je bilo vedno nekaj duhov, ki so si kaj izmislili. Kar so si izmislili, je vredno, da začnem preskušati pri divjakih. Saj si opazila, Leucosta, da pomeni vsak nov rod naval divjakov. No, zdaj mi pa daj klobuk, botra. Tako, tako, kar pokrtaji ga. Soj je že kdaj izgubil. A nič zato. Treba se je držati pravil za dostojnost.«

Po teh besedah je pater Ksaver odšel na cesto, da bi vzel svojega gojenca v skrb.

Počasi in le polagoma sta se vzgajala. Za začetek so prišla na vrsto splošna pravila o dostojnosti. Treba je bilo znati lepo jesti in piti. Treba je bilo vedeti, kaj človek reče, ko stopi v sobo, in kaj, ko odhaja iz nje. Kdaj vstane, kdaj se prikloni, kdaj sede.